

Ярослав Владиславович **ЯКУБОВ**

аспірант, Київський авіаційний інститут

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4117-6947>

e-mail: 7632594@stud.kai.edu.ua

ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РОЛЬ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті доведено, що забезпечення податкової безпеки держави є необхідною умовою для реалізації її фіскального інтересу. Обґрунтовано, що комплексний підхід до розроблення бюджетно-податкової політики дасть змогу забезпечити фінансову стабільність. Показано, що в країнах ЄС велику увагу приділено прозорості бюджетно-податкового законодавства, діджиталізації бюджетно-податкових процесів та співпраці між державами у сфері бюджетно-податкової політики. Встановлено, що бюджетно-податкова безпека є важливим складником економічної безпеки держави. Визначено, що бюджетно-податкову безпеку спрямовано на створення таких умов, які забезпечують стійкість національної економіки. Запропоновано шляхи вдосконалення основних механізмів бюджетно-податкової безпеки держави.

Ключові слова: теоретична сутність, дефініція, бюджетно-податкова, безпека, економіка, Україна

ВСТУП

Процес глобалізації світової економіки та інтеграція України до європейського співтовариства ставлять перед державою низку важливих викликів. Безпека стає ключовим фактором, який впливає на розвиток суспільства та покращення добробуту громадян, а також на зміцнення позицій країни на міжнародній арені. У країнах ЄС бюджетно-податкова безпека пов'язується із принципами податкової гармонізації, що сприяє зниженню ризиків подвійного оподаткування, уникненню агресивного податкового планування та підтримці рівних конкурентних умов на ринку. Як зазначає Ю.М. Кушнірчук, реформування податкової системи України триває, і його незавершеність зумовлено необхідністю адаптації до світових стандартів, особливо у контексті євроінтеграції [6, с. 253]. У сучасних умовах забезпечення фіскальної безпеки України є критично важливим завданням. Воєнний стан вимагає мобілізації фінансових ресурсів, ефективного перерозподілу бюджетних коштів та забезпечення стійкості податкової системи.

Погоджуємося з Н.М. Борейко, С.П. Параницею [1, с. 40], що фіскальний інтерес держави є ключовим об'єктом податкової безпеки, оскільки визначає стійкість бюджетної системи, фінансову незалежність та здатність держави виконувати свої соціально-економічні зобов'язання. Бюджетно-податкова безпека передбачає створення ефективного механізму адміністрування податків, запобігання ухиленню від оподаткування, наповнення доходів бюджету відповідно до затверджених планів, а також гармонізацію бюджетно-податкової політики відповідно до стратегічних пріоритетів держави.

Слушною є думка Ю.М. Кушнірчук, Б.В. Репетилу, що у кризових умовах мінімізація податкових ризиків є ключовим фактором для забезпечення економічної безпеки на всіх рівнях [4]. Вважаємо, що Ю.М. Кушнірчук переконливо доводить, що фіскальний потенціал податків на економічні ресурси (землю, корисні копалини, екологічні платежі тощо) є важливим інструментом забезпечення бюджетної безпеки, оскільки він дає змогу збільшувати державні доходи та забезпечувати їх стабільність і передбачуваність [3, с. 280]. Високо оцінюючи науковий доробок зазначених авторів, слід визнати не-

обхідність проведення подальших досліджень у сфері посилення ролі бюджетно-податкової політики у системі забезпечення фінансової безпеки України.

МЕТА роботи – обґрунтування авторської дефініції бюджетно-податкової безпеки економіки України та розроблення пропозицій з її зміцнення в сучасних умовах.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ: загальні (дедукція, індукція, аналіз, синтез) та спеціальні (систематизація, узагальнення, формалізація, зокрема із застосуванням табличного методу). Джерелами інформації слугують нормативно-правові акти та актуальна наукова періодика України.

РЕЗУЛЬТАТИ

Фіскальний інтерес держави проявляється у таких аспектах: формування дохідної частини бюджету, яка полягає у забезпеченні стабільного і прогнозованого надходження податків; забезпечення справедливого розподілу податкового навантаження шляхом підтримки балансу між податковими зобов'язаннями платників і соціально-економічними потребами держави; мінімізація податкових ризиків для запобігання податковим правопорушенням, ухиленню від сплати податків та застосуванню схем мінімізації оподаткування; гармонізація податкової політики з міжнародними стандартами на основі адаптації податкового законодавства до норм ЄС, що є важливим для інтеграції України в європейський економічний простір.

Основні напрями податкових реформ включають: гармонізацію з податковим законодавством ЄС, яка передбачає імплементацію директив стосовно ПДВ, акцизів, податку на прибуток, а також загальні принципи оподаткування; оптимізацію податкового навантаження через створення прозорої та справедливої системи, яка не пригнічує підприємницьку ініціативу, але водночас забезпечує бюджетні надходження; зниження рівня тіньової економіки шляхом боротьби з ухиленням від сплати податків, запровадження цифрових технологій для контролю фінансових потоків; посилення адміністрування податків на основі автоматизації процесів, зменшення бюрократичних бар'єрів, покращення взаємодії між платниками податків та ДПС; фіскальна децентралізація з метою розширення подат-

кової автономії регіонів для ефективнішого використання фінансових ресурсів. Зазначені кроки мають сприяти стабільності податкової системи та її інтеграції у глобальну економіку.

Ключовими напрямками реалізації фіскального потенціалу є: оптимізація податкового навантаження на природні ресурси, посилення контролю за справами ресурсних платежів, гармонізація податкової політики з європейськими стандартами, залучення інвестицій через податкові стимули.

Оптимізація податкового навантаження на природні ресурси досягається впровадженням справедливих ставок податків на землю, надра, водні та лісові ресурси. Механізм рентних платежів має враховувати ринкову вартість ресурсів та екологічні ризики. Доцільним є впровадження диференційованого підходу до оподаткування залежно від рівня рентабельності галузей.

Посилення контролю за справами ресурсних платежів передбачає запровадження цифрового моніторингу обсягів видобутку корисних копалин, застосування системи електронного адміністрування екологічних та рентних платежів, посилення відповідальності за незаконне використання природних ресурсів та ухилення від сплати податків.

Гармонізація податкової політики з європейськими стандартами має забезпечуватися адаптацією законодавства до вимог ЄС та Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) стосовно екологічного та ресурсного оподаткування, впровадженням принципів «забруднювач платить» та податкових механізмів стимулювання екологічно чистого виробництва. Залучення інвестицій через податкові стимули передбачають надання податкових пільг підприємствам, які впроваджують енергоефективні технології; застосовують механізм «зелених» податків для розвитку альтернативної енергетики. Запровадження спеціальних режимів оподаткування стимулюватиме розвиток стратегічних галузей, що забезпечують довгострокову ресурсну стійкість. Очікуваними результатами впливу пропонованих заходів на бюджетно-податкову безпеку є: збільшення бюджетних надходжень від ефективного використання економічних ресурсів; скорочення дефіциту бюджету завдяки стабільним податковим джерелам; мінімізація екологічних ризиків через підвищення відповідальності бізнесу за використання природних ресурсів; зміцнення енергетичної та економічної незалежності України за рахунок ефективного застосування податкових механізмів. Так, грамотна реалізація фіскального потенціалу податків на економічні ресурси не лише забезпечить стійкість державних фінансів, а й сприятиме сталому розвитку економіки та підвищенню бюджетної безпеки.

Дослідження Ю.М. Кушнірчук [5] добре відображає роль податків на власність, ресурси й капітал у забезпеченні економічної безпеки України. Окремо відзначаються такі аспекти: фіскальна роль податків на власність, соціальна справедливість, ресурсна та екологічна безпека, аграрна політика та продовольча безпека.

Фіскальна роль податків на власність полягає в тому, що податки на нерухомість та приріст капіталу можуть бути ефективним механізмом наповнення місцевих бюджетів. Також важливим є баланс між ставками оподаткування та інвестиційною активністю, щоб не створювати надмірного податкового навантаження на бізнес

і населення. Соціальна справедливість реалізується на основі того, що податок на приріст капіталу та нерухомість сприяє зменшенню нерівності, що особливо актуально для України в умовах зростання диспропорцій у доходах. Запобігання спекуляціям на ринку нерухомості дасть змогу розширити доступність житла для громадян.

Ресурсна та екологічна безпека забезпечується екологічними податками, включаючи платежі за використання природних ресурсів, які є ключовими для відновлення довкілля та переходу до сталого розвитку. Ефективне адміністрування цих податків дасть змогу зменшити тіньовий сектор та нелегальне використання ресурсів.

У частині забезпечення аграрної політики та продовольчої безпеки слід зауважити, що плата за землю може обмежити надмірну концентрацію земель у руках великих агрохолдингів, стимулюючи розвиток малого та середнього фермерства. Водночас є важливим, що раціональне землекористування може сприяти збереженню родючості ґрунтів і зменшенню екологічних ризиків.

Основні напрями формування збалансованої бюджетно-податкової політики включають: оптимізацію податкової системи шляхом зменшення тіньової економіки, спрощення адміністрування податків та запровадження стимулів для бізнесу; підвищення ефективності управління державними фінансами на основі посилення контролю за бюджетними видатками, зменшення дефіциту бюджету та зниження боргового навантаження; реформування митної політики шляхом цифровізації митних процедур, боротьби з контрабандою та інтеграції в європейський митний простір; стимулювання інвестицій на основі створення привабливого ділового середовища, забезпечення прозорості регуляторної політики та гарантій для інвесторів; соціальна та екологічна відповідальність – баланс між економічним зростанням, соціальним захистом населення та екологічною безпекою.

У визначенні дефініції податкової безпеки держави наукові дослідження спрямовано на: визначення фіскального інтересу держави як об'єкта податкової безпеки; узагальнення теоретичних аспектів податкових ризиків як елемента податкової безпеки; дослідження теорії, методології та економічної динаміки податкової безпеки; управління податковими ризиками в системі безпеки національної економіки; правове забезпечення податкової безпеки України; реформування податкової системи як чинника забезпечення фінансової безпеки держави; удосконалення бюджетної системи як фактора підвищення безпеки національної економіки; інституціональне забезпечення податково-бюджетної безпеки.

Бюджетно-податкова безпека держави має такі ключові аспекти: фінансова стабільність, яка забезпечується прогнозованими та достатніми податковими надходженнями до бюджету; справедливість оподаткування на основі досягнення балансу між фіскальними інтересами держави та можливостями платників податків; прозорість й ефективність податкового адміністрування, що досягається спрощенням процедур сплати податків, мінімізацією бюрократичних бар'єрів, цифровізацією податкових сервісів; боротьба з ухиленням від оподаткування та тіньовою економікою на основі застосування заходів з протидії податковим правопорушенням; адаптація податкової політики до економічних викликів на основі забезпечення гнучкості податкової системи в умовах кризових явищ, глобалізації та інтеграційних

процесів.

Загальноприйняті принципи бюджетно-податкової політики спрямовано на забезпечення фінансової стабільності держави та стимулювання економічного розвитку. Основними з них є: стабільність податкової системи шляхом забезпечення прогнозованості податкового законодавства та уникнення частих змін у ставках і механізмах оподаткування, створення сприятливого середовища для довгострокових інвестицій та розвитку підприємництва. Оптимізація податкового навантаження відбувається шляхом встановлення справедливих ставок оподаткування, які не пригнічують економічну активність, а також зниженням податкового тиску для малого та середнього бізнесу як ключового драйвера економіки. Балансування інтересів держави та платників податків забезпечується шляхом захисту прав платників податків через ефективні механізми оскарження рішень податкових органів, а також впровадження системи податкових стимулів для стратегічних галузей економіки. Контроль за ухиленням від сплати податків забезпечується шляхом впровадження ефективних механізмів протидії ухиленню від оподаткування (*BEPS*, від англ. *Base erosion and Profit Shifting, автоматичний обмін податковою інформацією, електронний аудит*), а також посилення боротьби з офшорними схемами та недобросовісною податковою оптимізацією.

BEPS – це міжнародна ініціатива ОЕСР та країн G20, спрямована на боротьбу з розмиванням податкової бази та виведенням прибутків у низькоподаткові юрисдикції. Основні цілі проєкту *BEPS*: запобігання штучному зниженню прибутку компаній у країнах з високими податками; боротьба з ухиленням від сплати податків через офшорні схеми; підвищення прозорості міжнародного оподаткування. Проєкт містить 15 основних дій (*BEPS Action Plan*), які регулюють питання трансфертного ціноутворення, податкових переваг, механізмів уникнення подвійного оподаткування тощо. Україна приєдналася до Плану дій *BEPS*, взявши на себе зобов'язання впроваджувати його стандарти у національне законодавство. Зокрема, у 2020 р. ухвалено Закон № 466-IX, що адаптує українську податкову систему до вимог *BEPS* [8]. У Податковому кодексі України немає прямого визначення терміну «податкова безпека», однак його зміст можна зрозуміти через принципи податкового законодавства, викладені у ст. 4 [7]. Основними принципами, які забезпечують податкову безпеку, є:

- стабільність податкового законодавства означає, що податкові норми повинні бути сталими, не змінюватися без обґрунтованої потреби, що дає змогу платникам податків планувати свою діяльність та уникати непередбачуваних фінансових ризиків;

- справедливість передбачає рівні умови для всіх суб'єктів господарювання, без дискримінації за розмірами, формами власності чи іншими ознаками, що забезпечує рівність у податкових зобов'язаннях та допомагає уникнути корупційних схем чи неправомірних привілеїв;

- прозорість гарантує, що податкове законодавство є зрозумілим і доступним для всіх платників податків, а також, що процеси адміністрування податків є чіткими, підзвітними та передбачуваними;

- доступність вказує на те, що система податкових зобов'язань і механізмів для їх виконання повинна бути

зрозумілою та реальною для виконання всіма суб'єктами господарювання, без надмірних складнощів або витрат.

Зазначені принципи сприяють формуванню податкової безпеки, що полягає у стабільному, справедливому і прозорому податковому середовищі, яке забезпечує ефективне адміністрування податків та підтримку економічної стабільності.

Основні аспекти бюджетно-податкової безпеки: стабільність бюджету, яка забезпечується здатністю держави фінансувати свої витрати, уникати дефіцитів бюджету, які можуть призвести до боргової кризи, та мати фінансові резерви для непередбачених ситуацій; ефективність податкової системи, яка визначається здатністю держави справедливо і ефективно збирати податки, що дає змогу забезпечити необхідні фінансові ресурси для виконання державних функцій і підтримки економічної стабільності; прозорість у використанні державних коштів, яка забезпечується ефективним використанням бюджетних коштів, боротьбою з корупцією та нецільовим використанням державних коштів; доступ до фінансових ресурсів, який забезпечується виходом на міжнародні фінансові ринки, збереженням довіри інвесторів і стабільністю валютного курсу; підтримка національних економічних інтересів, яка включає збереження конкурентоспроможності економіки на міжнародній арені, запобігання відтоку капіталу, зміцнення внутрішнього ринку та створення сприятливих умов для бізнесу.

Податкова безпека в контексті національного законодавства України визначається як гармонійне поєднання кількох ключових елементів, що забезпечують стабільність та ефективність податкової системи: стабільність податкової системи забезпечується передбачуваністю податкового законодавства, уникненням частих змін та фрагментацій, що дає змогу платникам податків планувати свою діяльність і сприяє довірі до системи; захист інтересів держави та платників податків ґрунтується на механізмах захисту прав платників податків, а також боротьбі з агресивним податковим плануванням та ухиленням від сплати податків. Важливим складником є баланс між досягненням максимальних податкових надходжень для фінансування державних витрат і справедливим ставленням до платників податків. Прозорі механізми адміністрування податків мають забезпечуватися чіткістю та зрозумілістю процесів збору податків, автоматизацією та впровадженням сучасних інформаційних технологій для зменшення адміністративних бар'єрів і спрощення процесу податкових розрахунків, а також активною боротьбою з корупцією у податкових органах.

Справедливість у розподілі податкового навантаження є важливим у системі у розподілу податкових зобов'язань для уникнення надмірного навантаження на окремі групи платників податків на основі запровадження прогресивних податкових систем, де багатші платники сплачують більшу частину податків. Боротьба з тіньовими практиками передбачає наявність механізмів, які дають змогу виявляти та припиняти ухилення від сплати податків, застосування офшорних схем, фальсифікації податкових звітів та інші незаконні практики. Важливими інструментами є посилення контролю, введення заходів для уникнення «податкових ям» та посилення міжнародного співробітництва у сфері по-

даткової прозорості.

Бюджетний кодекс України [2] є основним нормативно-правовим актом, що визначає основи формування, виконання та контролю за державним бюджетом. Він регламентує принципи складання, прийняття та виконання бюджетів, фінансування державних і місцевих програм, а також механізми контролю за використанням бюджетних коштів. Важливими аспектами є забезпечення прозорості бюджетного процесу, визначення принципів балансованості бюджету, планування державних витрат, а також запровадження бюджетної дисципліни.

У кризових умовах мінімізація бюджетно-податкових ризиків є ключовим фактором для забезпечення економічної безпеки на всіх рівнях:

– на макрорівні (держава): стабільність бюджетних надходжень, запобігання ухиленню від оподаткування, ефективне адміністрування податків, запобігання відтоку капіталу;

– на мезорівні (галузі та регіони): стимулювання економічної активності, зменшення податкового тиску на стратегічні галузі, створення сприятливих умов для розвитку бізнесу;

– на мікрорівні (підприємство): зменшення фіскального навантаження, оптимізація податкового планування,

використання прозорих механізмів ведення діяльності.

Для мінімізації бюджетно-податкових ризиків застосовуються такі заходи: вдосконалення податкового законодавства шляхом адаптації норм до економічних викликів, спрощення процедур адміністрування податків; запровадження механізмів податкового стимулювання на основі встановлення податкових пільг для секторів, що постраждали від кризи, відстрочки податкових зобов'язань; посилення податкового контролю шляхом боротьби з ухиленням від оподаткування, запобігання застосуванню схем агресивного податкового планування; розвиток цифровізації податкової системи на основі автоматизації податкових процесів, електронного обміну даних між державою та бізнесом; гармонізація податкової політики з нормами ЄС досягається шляхом запровадження принципів BEPS (Base Erosion and Profit Shifting), протидія виведенню прибутків у низькоподаткові юрисдикції.

Отже, мінімізація податкових ризиків у кризових умовах сприяє стабільності державного бюджету, стимулює економічну активність та забезпечує фінансову стійкість бізнесу.

Основні механізми бюджетно-податкової безпеки держави та їх інструменти систематизовано у табл. 1.

Таблиця 1 – Основні механізми бюджетно-податкової безпеки держави та їх інструменти (власна розробка)

№ з/п	Механізми	Інструменти
1	Стабільність державного бюджету	
1.1		забезпечення збалансованості бюджету або наявність достатніх фінансових резервів для покриття дефіциту бюджету в разі потреби.
1.2		здатність держави безпечно фінансувати свої витрати, утримуючи рівень державного боргу в межах, що не ставлять під загрозу платоспроможність країни.
2	Прозорість у бюджетному процесі	
2.1		чіткість у формуванні, розподілі та використанні бюджетних коштів. Це також включає підзвітність державних органів і прозорість у витрачанні державних фінансів.
2.2		застосування сучасних механізмів, таких як електронне бюджетування та державний фінансовий моніторинг, дає змогу запобігати корупції та нецільовому використанню коштів.
3	Ефективне використання бюджетних коштів	
3.1		Забезпечення раціонального та ефективного використання державних коштів для забезпечення національних пріоритетів, таких як соціальні програми, інфраструктурні проекти, освіта та охорона здоров'я.
3.2		Контроль за витратами, щоб не допустити надмірних або неефективних державних витрат.
4	Фінансова стійкість і здатність до адаптації	
4.1		Здатність адаптувати бюджетні витрати та доходи до змін у внутрішній та зовнішній економічній ситуації, зокрема шляхом коригування податкової політики або впровадження економічних реформ.
4.2		Створення резервів для непередбачуваних ситуацій, таких як економічні кризи чи надзвичайні ситуації.
5	Боротьба з тіньовими практиками	Мінімізація несанкціонованих витрат та виведення державних фінансів з-під контролю є важливим напрямком у забезпеченні бюджетної безпеки; боротьба з корупцією, ухиленням від податків, фіктивними державними витратами тощо.
6	Підтримка соціальних стандартів	Забезпечення необхідних коштів для підтримки соціальної стабільності через фінансування соціальних програм (пенсії, допомоги, освіта, охорона здоров'я); уникнення соціальних криз і підтримка рівня життя громадян.
7	Міжнародне співробітництво	Співпраця з міжнародними фінансовими установами (МВФ, Світовий банк) для забезпечення фінансової стабільності і розвитку, а також для отримання зовнішніх фінансових ресурсів в разі потреби.

Забезпечення бюджетної безпеки є ключовим елементом для стабільного економічного розвитку країни, що вимагає не лише стабільності в управлінні фінансами, але й адаптивності до змінюваних умов глобальної економіки.

Податкова безпека у національному законодавстві

України є важливим елементом економічної безпеки держави, яке трактується як стан податкової системи, що забезпечує фінансову стабільність країни, ефективне наповнення бюджету, захист інтересів держави та платників податків, а також створює умови для сталого економічного розвитку.

Податкова безпека в національному законодавстві України трактується як гармонійне поєднання стабільності податкової системи, захисту інтересів держави та платників податків. Для її забезпечення необхідні прозорі механізми адміністрування, справедливості у розподілі податкового навантаження та боротьба з тіньовими практиками.

ВИСНОВКИ

Забезпечення податкової безпеки держави є необхідною умовою для реалізації її фіскального інтересу, що вимагає ефективного управління податковою системою, вдосконалення податкового контролю та посилення відповідальності за порушення податкового законодавства. Комплексний підхід до розробки бюджетно-податкової політики дозволить забезпечити фінансову стабільність, підтримати розвиток економіки та сприяти інтеграції України до європейського економічного простору. У країнах ЄС велика увага приділяється прозорості бюджетно-податкового законодавства, діджиталізації бюджетно-податкових процесів та співпраці між державами у сфері бюджетно-податкової політики.

2. Бюджетно-податкова безпека є важливим складником економічної безпеки держави. Вона передбачає здатність країни забезпечувати стабільність та ефективність в управлінні державними фінансами та податковими системами, що є основою для стійкого розвитку економіки та захисту національних інтересів. Бюджетно-

податкову безпеку спрямовано на створення таких умов, які забезпечують стійкість національної економіки, підвищують її здатність до реагування на зовнішні та внутрішні економічні виклики, а також забезпечують ефективне функціонування фінансової системи держави.

3. Бюджетна безпека є важливим складником економічної безпеки держави, що охоплює здатність держави забезпечувати стабільність та ефективне управління бюджетними ресурсами, а також підтримувати фінансову стабільність на національному рівні. Вона передбачає, що державний бюджет має бути здатним не тільки покривати поточні потреби держави, але й забезпечувати стійке економічне зростання та мінімізувати фінансові ризики.

4. Забезпечення податкової безпеки в Україні – це комплексний процес, що включає створення стабільної, справедливої, прозорої та ефективною податкової системи, яка відповідає як інтересам держави, так і потребам бізнесу та громадян.

5. Основними механізмами бюджетно-податкової безпеки держави є: стабільність державного бюджету, прозорість у бюджетному процесі, ефективне використання бюджетних коштів, фінансова стійкість і здатність до адаптації, боротьба з тіньовими практиками, підтримка соціальних стандартів, міжнародне співробітництво.

Перспективами подальших досліджень є визначення податкової спроможності регіонів у системі формування доходів консолідованого бюджету України.

Список використаних джерел

1. Бореїко Н.М., Параниця С. П. Фіскальний інтерес держави як об'єкт податкової безпеки. *Економічний вісник. Серія: Фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 5. С. 33-41.
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Кушнірчук Ю.М. Реалізація фіскального потенціалу податків на економічні ресурси з метою зміцнення бюджетної безпеки. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.1. С. 273-281.
4. Кушнірчук Ю.М., Репетило Б.В. Податкові аспекти детінізації економіки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна*. 2013. Вип. 2. С. 56-66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_e_2013_2_9
5. Кушнірчук Ю. М. Аналіз фіскальної практики оподаткування власності, ресурсів й капіталу у контексті економічної безпеки України. *Ефективна економіка*. 2010. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_3_5
6. Кушнірчук Ю. М. Еволюційний шлях розвитку податкової системи України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.8. С. 249-255.
7. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві: Закон України від 16.01.2020 № 466-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text>

References

1. Boreiko N.M., Paranytsia S.P. Fiscal interest of the state as an object of tax security. *Economic Herald. Series: Finance, accounting, taxation*. 2020. № 5. pp. 33-41. [in Ukrainian].
2. Budget Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 07.08.2010. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [in Ukrainian].
3. Kushnirchuk Yu.M. Implementation of the fiscal potential of taxes on economic resources in order to strengthen budget security. *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*. 2012. № 22.1. pp. 273-281. [in Ukrainian].
4. Kushnirchuk Yu.M., Repetylo B.V. Tax aspects of de-shadowing the economy. *Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs. Economic Series*. 2013. Issue 2. pp. 56-66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_e_2013_2_9
4. Kushnirchuk Yu.M. Analysis of the fiscal practice of taxation of property, resources and capital in the context of economic security of Ukraine. *Efficient economy*. 2010. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_3_5 [in Ukrainian].
6. Kushnirchuk Yu.M. The evolutionary path of development of the tax system of Ukraine. *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*. 2012. № 22.8. pp. 249-255. [in Ukrainian].
7. Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 02.12.2010. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].
8. On amendments to the Tax Code of Ukraine regarding the improvement of tax administration, elimination of technical and logical inconsistencies in tax legislation: Law of Ukraine dated January 16, 2020. № 466-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text> [in Ukrainian].

Yaroslav YAKUBOV

postgraduate student, Kyiv Aviation Institute

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4117-6947>

e-mail: 7632594@stud.kai.edu.ua

THE THEORETICAL ESSENCE OF BUDGET AND TAX SECURITY OF THE UKRAINE ECONOMY AND ITS ROLE IN MODERN CONDITIONS

The paper proves that ensuring the tax security of the state is a necessary condition for the realization of its fiscal interest, which requires effective management of the tax system, improvement of tax control and increased responsibility for violations of tax legislation. It is substantiated that a comprehensive approach to the development of the budget and tax policy will ensure financial stability, support the development of the economy and promote the integration of Ukraine into the European economic space. It is shown that in EU countries great attention is paid to transparency of budget and tax legislation, digitization of budget and tax processes and cooperation between states in the field of budget and tax policy. It was established that budget and tax security is an important component of the economic security of the state. It provides for the country's ability to ensure stability and efficiency in the management of public finances and tax systems, which is the basis for sustainable economic development and protection of national interests. It was determined that budget and tax security is aimed at creating such conditions that ensure the stability of the national economy, increase its ability to respond to external and internal economic challenges, and also ensure the effective functioning of the state's financial system. It has been established that budget security is an important component of the state's economic security, which includes the state's ability to ensure stability and effective management of budget resources, as well as to maintain financial stability at the national level. It assumes that the state budget should be able not only to cover the current needs of the state, but also to ensure sustainable economic growth and minimize financial risks. It is shown that ensuring tax security in Ukraine is a complex process that includes the creation of a stable, fair, transparent and effective tax system that meets both the interests of the state and the needs of businesses and citizens. Ways to improve the main mechanisms of the state's budget and tax security are proposed: stability of the state budget, transparency in the budget process, effective use of budget funds, financial stability and ability to adapt, fight against shady practices, support of social standards, international cooperation.

Keywords: theoretical essence, definition, budget and tax, security, economy, Ukraine